

Fyzikální procházka Prahou IV

Tato procházka vznikla v rámci diplomové práce Fyzikální exkurze a procházky městem [1]. Inspirací při její tvorbě mi byly už existující procházky nacházející se na internetu, zejména procházky Aleny Šolcové a Michala Křížka [2] [3]. Velkým přínosem k této práci mi byla i účast na semináři Projektu Heuréka [4] s názvem Fyzikální procházky Prahou. Tuto i další procházky budete moct najít na webových stránkách FyzWebu [5].

Tuto naši procházku začneme v Muzeu MHD (cesta tam: metro A – Hradčanská a pak autobus nebo tramvaj do zastávky Vozovna Střešovice, na mapce zelená trasa). Podíváme se na společní sochu Tychona Brahe a Johanneše Keplera, uslyšíme zvonkohru z Lorety, navštívíme Nový svět, , změříme loket na Hradčanské radnici, podíváme se na nejstarší sluneční hodiny v Praze, projdeme se nádvořím Pražského hradu a procházku zakončíme u letohrádku Belveder při zpívající fontáně. (cesta zpátky: z tramvajové zastávky Královský letohrádek ke stanici metra Malostranská – na mapce modrá trasa)

Muzeum MHD

Adresa: Patočkova 4, Praha 6

GPS: 50° 5' 38" N, 14° 23' 22" E

www: <http://www.dpp.cz/muzeum-mhd/>

Muzeum městské hromadné dopravy (*obr. 1*) bylo otevřeno v roce 1993 ve střešovické vozovně. Nabízí širokou sbírku historických dopravních prostředků (např.: tramvaje, trolejbusy, vlečné vozidla a další). Součástí muzea jsou expozice, které návštěvníky seznamují s historií městské hromadné dopravy. Dozvíte se více informací o koněspřežné tramvaji, o první české elektrické tramvaji, o kterou se roku 1891 zasloužil František Křižík¹, i o stavbě pražského metra. Pokud plánujete navštívit muzeum mimo pravidelnou otevírací dobu, je potřeba se předem objednat.

Obr 1: Tabule u vchodu do muzea MHD

¹ František Křižík – často nazývaný český Edison, se narodil v chudé rodině roku 1847 v Plánici a stal se jedním z významnějších českých elektrotechniků a vynálezců. Zkonstruoval zařízení, které omezovalo srážky vlaků, zdokonalil tzv. Jablčkovovu obloukovou lampu (historicky nejstarší použitelný elektrický zdroj světla), zkonstruoval světelnou fontánu, jeho zásluhou byl zahájen provoz první české elektrické dráhy – tramvajové dráhy na Letné.

Památník Tychona Brahe a Johannese Keplera

Adresa: roh ulice Keplerova a Parlářova
GPS: 50° 5' 16"N; 14° 23' 16"E

Se jmény Johannes Kepler a Tycho Brahe se v Praze můžeme setkat několikrát. Je zde mnoho míst spojených s jejich pobytem. Tycho Brahe i Johannes Keller žili přibližně ve stejné době. Oba dva byli výborní astronomové. No zatímco Tycho Brahe je známý spíše jako výborný pozorovatel, Johannes Kepler vynikal i v matematice, takže se spolu vzájemně doplňovali. Poprvé se společně setkali v únoru roku 1600 na zámku v Benátkách nad Jizerou a tento rok začala i jejich poměrně krátká spolupráce, která trvala do října 1601, kdy Tycho Brahe zemřel. Na počest této spolupráce, je na Pohořelci nedaleko Gymnázia Jana Keplera umístěná společná socha těchto dvou velkých hvězdářů (obr 2).

Obr. 2: socha Tycha Brahe a Johannese Keplera

Pamětní deska věnovaná Tychonu Brahe u Gymnázia Jana Keplera

Adresa: Parlářova 2, 169 00, Praha 6
GPS: 50° 5' 16" N, 14° 23' 14" E

Domovem Tychona Brahe při jeho pobytu v Praze se stal Kurzův dům. Na nádvoří Gymnázia Jana Keplera, se nacházejí pozůstatky tohoto domu. Informuje nás o tom pamětní deska umístěná u vchodu do gymnázia (obr. 3).

Obr. 3: Pamětní deska věnovaná Tychonu Brahe u vchodu Gymnázia Jana Keplera

Zvonkohra Loreta

Adresa: Loretánské nám.7, Praha 1

GPS: 50° 5' 21" N, 14° 23' 28" E

Nejstarší česká zvonkohra v pražské Loretě (*obr. 4*) se poprvé rozezněla 15. srpna 1695. Je tvořena ze třiceti zvonů, které odlil amsterdamský zvonář Claudy Fremy. Sestavil ji pražský hodinář Petr Neumann. Zvonkohra se spouští pomocí mechanismu tzv. pantomúsos, kovový válec s kolíky, který umožňuje nastavit různé melodie. Na zvonkohru se dá hrát i pomocí kláves a skladby hrané na nich můžete slyšet i dnes během církevních svátků. Výjimečnost zvonkohry je v tom, že se dochovala v prakticky původním stavu.

Ke zvonkohře se vážou různé pověsti. Asi nejznámější vypráví o chudé vdově, která měla právě tolik dětí, kolik bylo zvonků na zvonkohře. Celým jejím majetkem byla šňůra stříbrných penízků. Když jednou udeřil v Praze mor, začali děti po jednom umírat. Každému dítěti dala za jeden penízek zazvonit. S posledním dítětem pak utratila i poslední penízek. Vdova pak také onemocněla a když umírala všechny loretánské zvony ji zahráli krásnou melodii

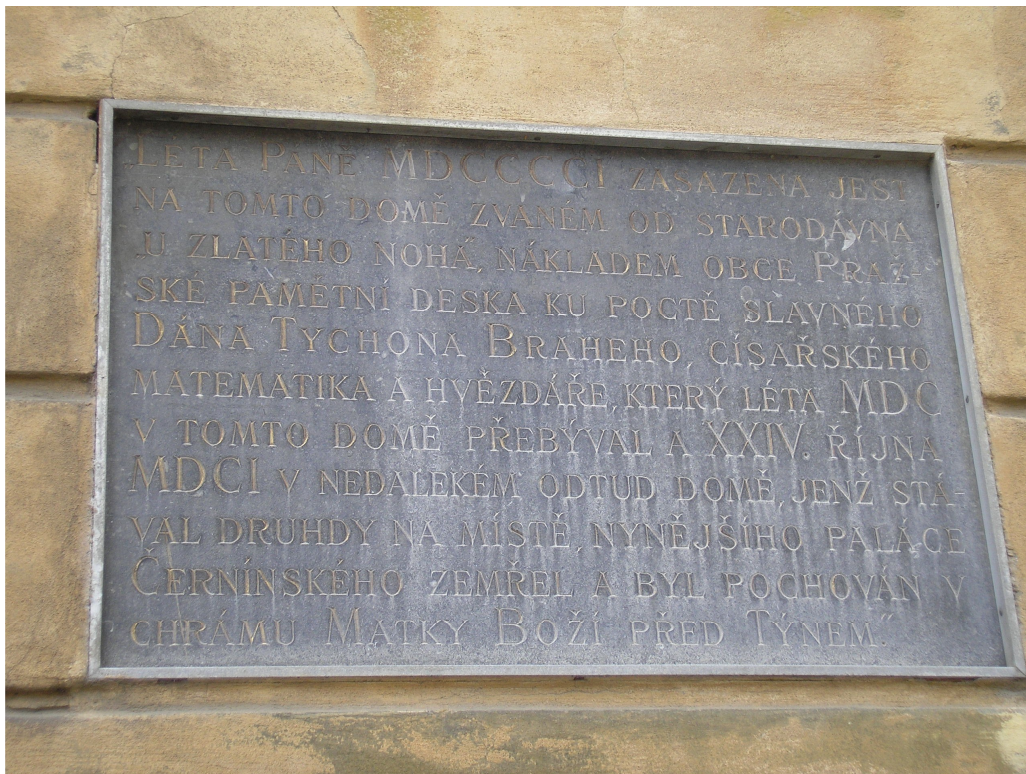
Obr. 4: Věž Lorety

Nový svět (Tycho Brahe)

Adresa: Nový svět 1/76

GPS: 50° 5' 26" N, 14° 23' 35" E

Velký astronom Tycho Brahe po svém příchodu do Prahy roku 1599 byl ubytován nejdřív hostinci U zlatého noha, který se nacházel na Novém světě a na domě č. 1/76 můžeme najít pamětní desku (*obr. 5*), která působení tohoto slavného hvězdáře v Praze připomíná. Tycho Brahe se pak přestěhoval do Kurzova domu, kde i zemřel. Dlouho se nevědělo, kde přesně tento dům stál. Na pamětní desce je uvedeno, že tento dům se nacházel na místě Černínského paláce. „Teprve začátkem 20. století se podařilo přesnou polohu tohoto domu vyhledat v archivech Strahovského kláštera a jeho pozůstatky archeologicky vykopat. Najdeme je na nádvoří Keplerova gymnázia v Perlěřově ulici, kde jsou označeny deskou.“[6]

Obr. 5: Pamětní deska na domě U zlatého noha

Hradčanská radnice (Stará radnice)

Adresa: Loretánská 173, Praha 1
GPS: 50° 5' 20" N, 14° 23' 43" E

Hradčanská radnice vznikla na přelomu 16. a 17. století, poté, co byly Hradčany prohlášeny samostatným městem. Na jejich dveřích se dodnes nachází etalon pražského loktu – staré délkové míry (obr. 6). Další etalon pražského loktu najdete u dveří Novoměstské radnice (→ procházka 2).

Schwarzenberský palác

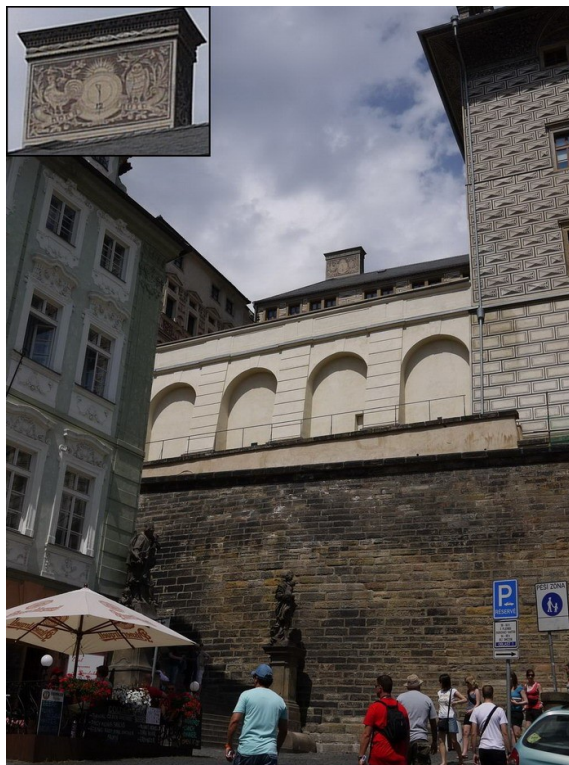
Adresa: Hradčanské náměstí č. 2/185, Praha 1
GPS: 50° 5' 20" N, 14° 23' 48" E

Na komíně Schwanrzenberského paláce se nacházejí zřejmě nejstarší dochované sluneční hodiny v Praze [7] (obr.7). Pocházejí z poloviny 16. století a zhlédnout je můžete z Nerudovy ulice.

Tento palác je taky spojen s jménem Tycho Brahe. Tycho Brahe se zde zúčastnil hostiny, po které u něj propukla urémie s následnou smrtí [6]. Podle legendy Tycho Brahe nemohl vsát od stolu dřív než hostitel a to mělo za následek prasknutí jeho močového měchýře.

Obr. 6: Pražský loket a "můj loket" na dveřích Hradčanské radnice

Obr. 7: Pohled na sluneční hodiny na komíně Schwarzenberského paláce z Nerudovy ulice

Pražský hrad

Adresa: Pražský hrad

GPS: 50° 5' 24" N; 14° 23' 56" E

Pražský hrad je neoddělitelnou součástí Prahy a i my se u něj na chvíli zastavíme. Znamky osídlení tohoto místa sahají až do 6. století. Samotný hrad byl pravděpodobně založen v 9. století knížetem Bořivojem z rodu Přemyslovců. Hradní komplex tvoří světské i církevní stavby, z různých architektonických období a svojí rozlohou téměř 70 000 m² se zapsal i do Guinnessovy knihy rekordů jako největší souvislý hradní komplex na světě [8]. Návštěva Pražského hradu určitě stojí za samostatnou exkurzi.

Zpívající fontána

Adresa: Královská zahrada, Praha 1

GPS: 50° 5' 37" N; 14° 24' 17" E

Zpívající fontána (*obr. 8*) stojí před Královským letohrádkem (Letohrádek královny Anny). Vytvořil ji zvonařský mistr Tomáš Jaroš v 16. století. Fontána je tvořena dvěma nad sebou umístěnými mísami. Když přiložíte ucho zespoda k fontáně, kapky dopadající na spodní mísu fontány vytvářejí různé tóny a říká se, že fontána *zpívá*.

Obr.8: Zpívající fontána

Královský letohrádek

Adresa: Královská zahrada, Praha 1

GPS: 50° 5' 37" N, 14° 24' 18" E

Královský letohrádek nebo Letohrádek královny Anny byl postaven v 16. století. Za vlády Rudolfa II. v něm byla zřízená astronomická pozorovatelna, kterou využíval Tycho Brahe a Johannes Kepler při svém pobytu v Praze.

Literatura

- [1] <http://is.cuni.cz/studium/>
- [2] <http://mat.fsv.cvut.cz/solcova/K68.pdf>
- [3] <http://mat.fsv.cvut.cz/solcova/K75.pdf>
- [4] <http://kdf.mff.cuni.cz/heureka/fyzikalni-prochazky-prahou>
- [5] www.fyzweb.cz
- [6] Jáchim, F.: Tycho Brahe – pozorovatel vesmíru, Prometheus, 1998. Praha
- [7] Polák, O.: Staropražské sluneční hodiny, Academia, 1986, Praha
- [8] <http://www.hrad.cz/cs/prazsky-hrad/informace-o-prohlidce-prazskeho-hradu/navsteva-prazskeho-hradu.shtml>

